

«Ingen skadelig virkning påvist» - Ny FHI-rapport skjuler helsefaren fra stråling og snur forskningsmetode på hodet

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 28.01.2025.

Folkehelseinstituttet har omsider kommet med en oversiktsrapport om helsefare fra elektromagnetisk stråling. Den skulle vært ferdig for flere år siden. Mange har ventet på den. Nå kan alle som vil, få demonstrert hvordan forskningsmetode kan formes og snus på hodet slik at helseskadene skjules og ikke behøver innrømmes. – Men samtidig tar forskerne alle mulige forbehold og understreker at det hersker all verdens usikkerhet og at mye forskning finner skader.

Rapporten heter *Svake radiofrekvente elektromagnetiske felt (100 kHz - 300 GHz) og helseeffekter – en paraplyoversikt*. Dens hovedkonklusjon er at det ikke er påvist at noen slike helsevirkninger er skadelige, selv om det i rapportens drøfting, som nok de færreste leser, kryr av forbehold om hvor mye som er usikkert, om alle svakhetene i rapportene som man har gjennomgått, og om at mye forskning påviser mulige skadevirkninger.

Men det FHI har gjort, er å besvare en oppgave der kildene metodevalget innebærer at man siler bort alle slike skadefunn. Det har vært gitt i oppdraget, som i realiteten dikterer svaret: «Ingen skadevirkninger er påvist når strålingen er svakere enn dagens grenseverdier.»

Det må leses som at «ingen skadevirkninger er påvist som kan knyttes til oppvarmingsfare». For det er oppvarmingsfaren som i realiteten er det eneste skadekriteriet som ligger bak dagens grenseverdier. Alle andre og godt kjente mekanismer enn oppvarming ser man bort fra fordi forskningsrapportene ikke kan påvise dem «godt nok», og fordi disse skadene ikke oppstår etter et bestemt – ja, nettopp! – oppvarmingsnivå...

Dagens grenseverdier stammer fra primitive forsøk for mange tiår siden på noen få rotter, hunder og mus, og er bare egnet til å beskytte mot de aller groveste akutte virkningene – ikke det brede spekteret av virkninger man kjenner til i dag – som hodepiner, eksem, utmattethet og tanketåke, for ikke å snakke om langtidsvirkninger som DNA-skader og kreft, og nevrologisk feilutvikling. Og for den saks skyld kan vi ta med både ALS, ADHD og Alzheimers, der elektromagnetiske ser ut til å kunne spille en rolle i utviklingen. Men godt nok bevist er det ikke, og derfor helt utelatt.

Beviskravet for å kunne konkludere med at man har funnet helseskader, er nemlig i de studiene som er lagt til grunn, satt slik at det i realiteten ikke er mulig å påvise annet enn kjente oppvarmingsskader fra høyere doser enn grenseverdiene, mens alle svakere eller mer spredte skadevirkninger altså går fri fordi de rapportene som påviser dem, forkastes. – I praksis forkastes derfor nesten alle forskningsrapporter på feltet i disse undersøkelsene fordi de «ikke er gode nok». F.eks. godtas ikke epidemiologiske undersøkelser.

Vi står altså overfor en metode som er basert på det motsatte av føre-var-prinsippet: Intet funn skal føre til skjerpet strålevern med mindre det er 100 prosent påvist og allerede akseptert.

Du kan selv forstå hva slag tøv disse rapportene serverer når kvalitetskravene settes slik: Man ser etter om det fra elektromagnetisk stråling svakere enn dagens grenseverdier 1) kan påvises akutte skadevirkninger, som 2) kan dokumenteres gjennom detaljerte, sikre, korrekt utførte og gode målinger og at 3) nettopp denne bestemte virkningen kan knyttes til et bestemt nivå av gjennomsnittlig oppvarming (over et bestemt antall minutter og i snitt innen en bestemt del av kroppen eller hele kroppen), og at 4) virkningen er klart helseskadelig (f.eks. er hodepine ikke ansett som det) og 5) er objektivt påviselig på mennesker, og at 6) man allerede har gode og allment aksepterte forklaringer på virkningen 7) blant de fagfolkene dette miljøet mener man bør lytte til.

Disse kravene fanger nemlig f.eks. ikke opp situasjoner der virkningene sprer seg tynt utover mange symptomer, hos en del men slett ikke alle, og ikke er knyttet til eksponeringsstyrken men til andre egenskaper ved strålingen, f.eks. pulsmønster. Og det er slike situasjoner som er typiske. Heller ikke klarer man å måle eksponeringen i henhold til kravene i reelle situasjoner over tid.

En skadevirkning må altså være bedre bevist enn det som normalt er mulig for miljøgifter – for å aksepteres som «skadelig». Og når man gjentar ofte nok at noe ikke er påvist skadelig, vil de fleste tro at det betyr at det ikke er skadelig.

Dette forstår man ikke uten å gå inn i detaljene. Med FHI-rapporten som utgangspunkt, men uten kunnskap om bakgrunnen, kommer derfor både byråkrater og journalister og politikere nå til å fortelle oss at «det er påvist at stråling fra mobiler, WiFi, mobilmaster, trådløse smartmålere, etc. ikke er skadelig», noe som er en ganske annen påstand: Fravær av funn er ikke det samme som funn av fravær.

FHI har ikke minst analysert de litteraturstudiene som ble bestilt fra WHO's to-kvinnas lille prosjektkontor, *The International EMF Project*, for noen år siden. Dette kontoret fungerer som lobbyorgan for trådløysbransjen og hyrer inn folk som er villige til å sørge for nettopp slike konklusjoner som passer bransjen: «ingen skadevirkninger påvist». Det var da også lobbyistene fra ICNIRP som skrev de forskningsprotokollene som skulle brukes, og dermed diktet konklusjonene.

FHI, som fikk sitt oppdrag for flere år siden (2022) fra Strålevernet (DSA) og Helsedepartementet, sendte ut sin rapport først etter at dette WHO-kontoret hadde sent ut sin rapport over et tjuetalls litteraturstudier på ulike områder. I realiteten var WHO-studiene bestillingsverk og de er kritisert sønder og sammen av fagfolk internasjonalt. Men FHI bygger på dem. FHI ventet også til det nylig forelå tilsvarende tåkeleggende rapporter fra en sveitsisk offentlig komité som alltid kommer med disse samme konklusjonene (BERENIS) og et fransk offentlig organ (ANSES), som gjør det samme. De bruker i stort de samme vurderingskriteriene, og får selvsagt de samme svarene.

Om noen av disse statlige organene hadde kommet til en annen konklusjon enn «ingen helsefare påvist», ville de blitt nedlagt, slik det f.eks. skjedde for en del år siden i Storbritannia – eller i det minste omorganisert. Der fant nemlig landets offentlige utvalg det åpenbart at disse rapportene var faglig svake og fulle av faktiske feil og misvisende påstander.

Disse utvalgenes funksjon er å legitimere bransjen, stilne røstene fra forskere som hevder å finne skadevirkninger, og få el-overfølsomme og andre som utvikler helseskader av slik miljøforurensning til å slutte å klage og til å akseptere at det må være innbilning, siden noen sammenheng med elektromagnetiske felt «ikke er påvist». Vår tids teknologiske og samfunnsmessige utvikling der helseskader fra strøm og trådløst ser ut til å være stadig økende, må ikke forstyrres. Og nå gjentar det seg i Norge – 13 år etter forrige FHI-rapport. Den kom i 2013 med omtrent samme konklusjon – etter å ha redegjort for at det fantes en rekke forskningsrapporter som fant helseskader, *men de var bare ikke helt sikre* og kunne derfor ikke tillegges vekt slik beviskravene var ... (Se litteraturlista.)

En enkel opptelling av forskningsartiklene som er registrert i klodens største medisinske database, Medline, siden 1990, foretas av en av de gamle veteraner i bransjen, Henry Lai. Han var selv bransjens nestor innen det å lage grenseverdier, helt til han påviste DNA-skader. Hans opptellinger viser at et overveldende flertall av publiserte forskningsartikler påviser virkninger med stort helseskadelig potensiale fra elektromagnetisk stråling svakere enn dagens grenseverdier. (Se tabellen.)

Virkninger på	fra	Funn (%)	Ikke funn (%)	Antall (n)
Genetikk	radiofrekvenser	69	31	423
	lavfrekvente/statiske felt	84	16	307
Nevrologi	radiofrekvenser	74	26	391
	lavfrekvente/statiske felt	50	50	568
Frie radikaler (ROS)	radiofrekvenser	91	9	288
	lavfrekvente/statiske felt	91	9	298
Samlet for studier i Medline 1990 - mai 2022		73	27	2275

(kilde: Henry Lai's Research Summaries, BioInitiative Report, May 2022)

Opptellingen viser dermed at konklusjonen i FHI-rapporten og dens like er i strid med det store flertall – i tillegg til at den formidler et budskap som – hva enten forfatterne mener det er berettiget eller ikke – vil bli oppfattet og brukt som et slags sovemiddel mot miljøforurensningsuro ved å fortelle oss at «man ikke har funnet noen helsefare» ved gjennomgangen av aktuell forskning.

--

Jeg føyer til til slutt at denne teksten selvsagt ikke er skrevet med forskningsverdenens krav til nøytral og dannet tale. Slike tekster skriver jeg i andre fora. Denne teksten er derimot skrevet i oppgitthet etter at jeg har pløyd meg ned i dette temaet siden 2010 og gjennom et tusentalls bloggposter, en rekke fagbok- og fagartikkeloversettelser og en mengde foredrag de siste 15 år har formidlet forskning som viser *hvor godt vi faktisk vet* at slik stråling skader og at slik stråling er en del av miljøgiftene vi er nødt til å begrense framover – om ikke bare av hensyn til mennesker, så av hensyn til våre husdyr, vilt, fugleliv og insekter.

Men nå skal det også sies at mulige skadevirkninger, det finner forfatterne i bøtter og spann, og de skriver at usikkerheten er stor og at det trengs mer forskning fordi det er viktige funn som kan tyde på skadevirkninger. Men all denne forskningen forkaster de. Forfatterne kan dermed hevde at de har tatt alle forbehold, samtidig som de lar konklusjonen bli «ingen skade påvist» i stedet for «masser av usikkerhet og mulige skadevirkninger er påvist».

Slik snur de forskningsmetodikkens beviskrav på hodet.

Det er pinlig at vi har et «strålevern» i dette landet som setter ut et oppdrag til FHI der forskningsprotokollen gir konklusjonen. Og det er pinlig at FHI godtar å levere en slik rapport. Det hjelper ikke da at det krever beundringsverdige stor innsats å lage en slik rapport. (Når utgangspunktet er som galest....)

Men i tillegg kommer det som framtrer som regelrett forskningsjuks: De folkene som gir WHO anbefalinger om dagens grenseverdier, utgjør en sjelden og liten «sekt» av forskere som fungerer som lobbyister, og det 20-talls forskningsrapporter WHO nå nylig gikk ut med for å legitimere at «man ikke finner noen skadevirkninger» er fulle av feil. Min forhenværende forskerkollega i Telenor, Else Nordhagen, og jeg har skrevet et par forskningsrapporter som nå siteres internasjonalt. Gjennom grundig dokumentasjon viser vi nettopp slikt som diskvalifiserer disse studiene som FHI-rapporten bygger på. Andre er det ikke i Norge som publiserer forskning på kvaliteten i den forskningen som kommer fra WHOs kontor og kretsen rundt det.

Våre artikler finner du under om du ønsker å sjekke våre påstander. Der finner du også en gjennomgang i vårt brev til FHI og til alle personer involvert i prosjektet som FHI nå har ferdigstilt. Alt i november 2022 advarte vi mot nettopp det som nå har skjedd: at forskningsprotokollens snevre perspektiv som lå til grunn for FHIs oppdrag, dikterte svaret

«ingen skader påvist» – uansett hvor mye usikkerhet og tvil og omtale av uklarheter om skadevirkninger man måtte finne.

Norge er faktisk et av de dårligste land på dette området. De aller fleste land som følger de samme retningslinjene for strålevern som vi gjør, har tilleggsrestriksjoner – f.eks. strengere grenser for visse frekvenser eller for bestemte pulsmønstre, forbud mot master ved skoler, sykehus, osv.. De har skjønt at grenseverdiene og forsvaret av dem ikke får fanget opp helt vesentlig helsefare. Norge og USA er blant de få unntakene –i Norge med hjelp fra FHI. I USA går man nå om dagen faktisk motsatt vei, med utredninger der mandatet er å se på om man ikke har feiet helserisikoen under teppet.

Einar Flydal

cand. polit. og Master of Telecom Strategy and Technology Management
pensjonist og skribent etter nær 40 år innen IT og telekom

Litteratur:

FHIs rapport 2026: Pham TA, Eide DM (2025) Svake radiofrekvente elektromagnetiske felt (100 kHz - 300 GHz) og helseeffekter – en paraplyoversikt [Weak radiofrequent electromagnetic fields (100 kHz - 300 GHz) and health – An umbrella review] Oslo: Folkehelseinstituttet

Vår kritikk og korrespondanse med FHI i saken: <https://einarflydal.com/wp-content/uploads/2023/01/20221108-20230119-Korrespondanse-4-forskere-og-FHI-om-kunnskapsoppdatering.pdf>

Våre forskningsartikler om WHOs forskningsmetoder og resultater: Nordhagen EK, Flydal E. Self-referencing authorships behind the ICNIRP 2020 radiation protection guidelines. Rev Environ Health 2022. <https://doi.org/10.1515/reveh-2022-0037>.

Nordhagen, Else K. and Flydal, Einar. "WHO to build neglect of RF-EMF exposure hazards on flawed EHC reviews? Case study demonstrates how "no hazards" conclusion is drawn from data showing hazards " *Reviews on Environmental Health*, vol. 40, no. 2, 2025, pp. 277-288. <https://doi.org/10.1515/reveh-2024-0089>

Uttalelse fra ICBE-EMF (The International Commission on the Biological Effects of Electromagnetic Fields): Melnick et al. The WHO-commissioned systematic reviews on health effects of radiofrequency radiation provide no assurance of safety. Environ Health.

2025 Oct 2;24(1):70. doi: 10.1186/s12940-025-01220-4. /
<https://link.springer.com/article/10.1186/s12940-025-01220-4>

Forrige rapport fra FHI: Jan Alexander m.fl.: Svake høymfrekvente elektromagnetiske felt – en vurdering av helserisiko og forvaltningspraksis, FHI-rapport 2012:3, Folkehelseinstituttet, 2012, lastes ned fra <https://www.fhi.no/publ/2012/svake-hoyfrekvente-elektromagnetisk/>

Noen av mine bloggposter for dem som vil grave mer i denne saken:

DSA og Hdir til FHI: – Skaff oss et grunnlag som forsvarer grenseverdiene!, bloggpost, <https://einarflydal.com/2023/01/28/dsa-og-hdir-til-fhi-skaff-oss-et-grunnlag-som-forsvarer-grenseverdiene/>

FHIs kunnskapsoppdatering og stråler og helse – klage til Sivilombudet. bloggpost, <https://einarflydal.com/2023/06/14/fhis-kunnskapsoppdatering-og-straler-og-helse-klage-til-sivilombudet/>

Hvorfor skal FHI ikke undersøke de frekvensområdene man vet er skadelige?, bloggpost, <https://einarflydal.com/2023/11/17/hvorfor-skal-fhi-ikke-undersoke-de-frekvensomradene-man-vet-er-skadelige-2/>